

Προς την Βουλή των Ελλήνων

Αιτιολογική Έκθεση του Σχεδίου Νόμου «Κώδικας Δικηγόρων»

I. Διαδικαστικό Ιστορικό.

1. Με τις διατάξεις της παρ. 4^α, 4β και 5 του άρθρου 74 του ν. 4139/2013 «Περί εξαρτησιογόνων ουσιών και άλλες διατάξεις» (Α' 74) προβλέφθηκε η σύσταση εννεαμελούς Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής για τη σύνταξη σχεδίου νέου Κώδικα Δικηγόρων, με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.
2. Με βάση την διάταξη αυτή ο Υπουργός Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με την από 41670/07.05.2013 απόφασή του «Σύσταση και συγκρότηση επιτροπής για τη σύνταξη σχεδίου νέου Κώδικα περί Δικηγόρων» (Β' 1189) συνέστησε και συγκρότησε Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή από τους : (α) Αντώνιο Βγόντζα του Νικολάου, Δικηγόρο, ως Πρόεδρο, (β) Στυλιανό Σταματόπουλο του Γεωργίου, Δικηγόρο-Καθηγητή Πολιτικής Δικονομίας του Τμήματος Νομικής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, (γ) Νικόλαο Βαλεργάκη του Εμμανουήλ, Δικηγόρο, Πρόεδρο του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης, (δ) Νικόλαο Παπάκο του Σωτηρίου, Δικηγόρο, Πρόεδρο του Δικηγορικού Συλλόγου Πάτρας, (ε) Μιχαήλ Ζαφειρόπουλο του Επαμεινώνδα, Δικηγόρο, Γενικό Γραμματέα του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, (στ) Θεόδωρο Σχινά του Δημητρίου, Δικηγόρο, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, (ζ) Κωνσταντίνο Κουτσουλέλο του Αποστόλου, Δικηγόρο, (η) Δημήτριο Σκαρίπα του Γεωργίου, Δικηγόρο, Ειδικό Συνεργάτη στο Πολιτικό Γραφείο του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και (θ) Λεωνίδα Γεωργόπουλο του Κωνσταντίνου, Δικηγόρο, Αντιπρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου του Συνδέσμου Δικηγορικών Εταιρειών Ελλάδος, ως μέλη.
3. Η Επιτροπή αυτή κλήθηκε να εργαστεί πάνω σε αρχικό σχέδιο που είχε συντάξει Ειδική Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή με την ίδια σύνθεση και με βάση την 98711/12.12.2011 απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Οι εργασίες της Επιτροπής αυτής παρατάθηκαν διαδοχικά δύο φορές με αντίστοιχες αποφάσεις του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.
4. Ένα πρώτο σχέδιο με ημερομηνία 29.10.2012 της Επιτροπής της προηγούμενης παραγράφου δόθηκε στους Δικηγορικούς Συλλόγους και με πρωτοβουλία του Δικηγορικού Συλλόγου Αθήνας αναρτήθηκε στην οικεία ιστοσελίδα. Ο διάλογος ήταν πλούσιος. Και κυριάρχησε στις εργασίες της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων που έλαβαν χώρα στην Κομοτηνή στις 7, 8 και 9 Δεκεμβρίου 2012.
5. Ένα επόμενο σχέδιο με βάση παρατηρήσεις, που είχαν διατυπωθεί δημόσια, αναρτήθηκε από 06.02.2013 έως 18.02.2013 στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ένα τρίτο σχέδιο, με βάση νεότερες παρατηρήσεις – προτάσεις, αναρτήθηκε από 25.02.2013 έως 04.03.2013

στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Έτσι, πληρώθηκαν οι προϋποθέσεις της δημοσίας διαβούλευσης σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του ν. 4048/2012 «Ρυθμιστική διακυβέρνηση: αρχές, διαδικασίες και μέσα καλής Νομοθέτησης» (Α' 34).

6. Η Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή, που συστάθηκε και συγκροτήθηκε με την υπό στοιχείο 1 απόφαση παρέδωσε στις 31.05.2013 στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων το τελικό σχέδιο Κώδικα Δικηγόρων.
7. Με το παρόν σχέδιο του Κώδικα Δικηγόρων αντικαθίσταται το Νομοθετικό Διάταγμα 3026/1954 «Περί του Κώδικος των Δικηγόρων» (Α' 235), όπως αυτό έχει τροποποιηθεί, συμπληρωθεί και ισχύει μέχρι σήμερα.

II. Παρουσίαση των βασικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει σήμερα η άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος.

1. Σήμερα είναι εγγεγραμμένοι στα μητρώα των Δικηγορικών Συλλόγων : 21.650 στο Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών, 6.452 στο Δικηγορικό Σύλλογο Θεσσαλονίκης, 2011 στο Δικηγορικό Σύλλογο Πειραιώς και στους υπόλοιπους Δικηγορικούς Συλλόγους περίπου 12.000 δικηγόροι. Δηλαδή, στο σύνολο της χώρας είναι εγγεγραμμένοι περίπου 42.113 δικηγόροι.

Όπως αναφέρεται στην Εισηγητική Έκθεση του νομοθετικού διατάγματος 3026/1954, που υπογράφεται από τον τότε Υπουργό Δικαιοσύνης, ο συνολικός αριθμός των δικηγόρων ανερχόταν κατά το χρόνο σύνταξής της σε 9.000 περίπου δικηγόρους. Από αυτούς 5.800 δικηγόροι ήταν διορισμένοι στο Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών, 1.000 στο Δικηγορικό Σύλλογο Θεσσαλονίκης και 500 στο Δικηγορικό Σύλλογο Πειραιώς. Η δύναμη των υπόλοιπων Δικηγορικών Συλλόγων ανερχόταν σε 1.700 δικηγόρους.

2. Εκτιμάται ότι οι πιο πάνω αριθμοί θα αυξηθούν δραματικά εξαιτίας της ανέλεγκτης εισαγωγής νέων δικηγόρων. Στο φαινόμενο αυτό συμβάλλει ήδη και ο διαρκώς αυξανόμενος αριθμός αποφοίτων νομικών σχολών του εξωτερικού. Οι νομικές σπουδές εξακολουθούν να βρίσκονται στα πιο υψηλά σκαλοπάτια προτίμησης της νέας γενιάς. Θεωρείται σχεδόν αυτονόητο από τους αποφοίτους των Νομικών Σχολών η απόκτηση της δικηγορικής ιδιότητας. Χωρίς αυτό να σημαίνει αναγκαστικά την παραμονή των νέων δικηγόρων στον επαγγελματικό στίβο της δικηγορίας.
3. Υφίσταται ανάγκη να διευκρινισθεί και αποσαφηνιστεί ο ρόλος των δικηγόρων μετά τις σημαντικές κοινωνικό - οικονομικές μεταβολές. Ο δικηγόρος δεν παρίσταται μόνο στα δικαστήρια υπερασπιζόμενος τον εντολέα του. Παράλληλα τον συμβουλεύει. Έχει αυξηθεί ο αριθμός των δικηγόρων που ασχολούνται αποκλειστικά με τη συμβουλευτική δικηγορία είτε ενταγμένοι εσωτερικά σε μεγάλες επιχειρήσεις και οργανισμούς, είτε διατηρώντας την επαγγελματική αυτονομία τους. Τις τελευταίες δεκαετίες έχουν αυξηθεί ειδικές μορφές άσκησης δικηγορίας. Δικηγόροι εργάζονται με άλλους δικηγόρους σε μόνιμη και διαρκή βάση. Πολλοί δικηγόροι, επίσης, εργάζονται στο πλαίσιο των δικηγορικών εταιριών που αυξάνονται και διευρύνονται διαρκώς.

4. Η ανάγκη θωράκισης του λειτουργήματος του σημερινού δικηγόρου είναι περισσότερο από αναγκαία. Πρέπει να αποδοθεί ιδιαίτερη σημασία στη θεσμική αναγνώριση του ρόλου του και του σεβασμού που δικαιούται. Η δικονομική δε αντιμετώπιση του δικηγόρου πρέπει να έχει αυξημένες εγγυήσεις που προϋποθέτει και απαιτεί ο ρόλος του.
5. Η δικηγορία στον τόπο μας δεν είναι «κλειστό επάγγελμα», με την έννοια που έχει ο σχετικός όρος. Αυτό αποδεικνύεται και από τον μεγάλο αριθμό των εγγεγραμμένων δικηγόρων στους αντίστοιχους Δικηγορικούς Συλλόγους της Χώρας. Βρίσκεται σε πλήρη δυσαναλογία σε σχέση με τους αριθμούς των δικηγόρων στα άλλα ευρωπαϊκά κράτη. Ο συνολικός αριθμός τους στην Ελλάδα είναι υπερβολικός. Έχει ασκηθεί κριτική σε βάρος του Έλληνα δικηγόρου με αφορμή τον τρόπο και το μέγεθος αμοιβής του. Η κριτική αυτή ασκείται και από εκπροσώπους της κοινής γνώμης και από τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε κάθε περίπτωση προβλέπουμε τον κανόνα της γραπτής αποτύπωσης της συμφωνίας μεταξύ δικηγόρου και εντολέα του. Ο γραπτός τύπος, όμως, είναι μόνο αποδεικτικός.
6. Ο θεσμός των δικηγορικών Συλλόγων ρυθμίζεται πάνω σε σύγχρονες βάσεις. Και παρέχεται σε αυτούς η πρωτοβουλία διενέργειας δημοψηφισμάτων σε τοπικό ή πανελλαδικό επίπεδο.
7. Σε μερίδα της κοινής γνώμης έχουν διατυπωθεί παράπονα για αντιδεοντολογική συμπεριφορά ορισμένων δικηγόρων. Τα παράπονα αυτά, οφείλουμε να τα παραδεχθούμε, στρέφονται κατά ενός ελάχιστου αριθμού δικηγόρων. Έχει δοθεί, όμως, η εντύπωση ότι οι δικηγόροι, που έχουν προδώσει τον όρκο τους, δεν τιμωρούνται. Το πειθαρχικό δίκαιο του νέου Κώδικα δικηγόρων είναι εξαιρετικά καινοτόμο. Η πειθαρχική τιμωρία των δικηγόρων δεν βρίσκεται πια στα χέρια των Διοικητικών Συμβουλίων των Δικηγορικών Συλλόγων. Συνολικά το σχετικό κεφάλαιο ανταποκρίνεται σε όλες τις απαιτήσεις και εγγυήσεις του σύγχρονου νομικού πολιτισμού. Τα πειθαρχικά παραπτώματα έχουν περιγραφεί κατά τρόπο ορισμένο. Και τα πειθαρχικά Συμβούλια, τα μέλη των οποίων προέρχονται από υπόδειξη πολλαπλασίου αριθμού υποψηφίων μελών και επακόλουθη κλήρωση, συγκροτούνται στην έδρα του αντίστοιχου πολιτικού Εφετείου.
8. Τέλος, αντιμετωπίζεται με τολμηρό τρόπο η υποχρέωση αποζημίωσης από δικηγόρο που ζημίωσε τον εντολέα του από δόλο ή βαριά αμέλεια.

III. Θεμελιώδεις Ρυθμίσεις του νέου Κώδικα Δικηγόρων.

➤ Κεφάλαιο Α - Γενικό Μέρος (άρθρα 1 - 9)

1. Αποσαφηνίζεται πλήρως η φύση της δικηγορίας, η θέση του δικηγόρου στην απονομή της δικαιοσύνης και τα βασικά χαρακτηριστικά του δικηγόρου ως επαγγελματία. Ο δικηγόρος είναι δημόσιος λειτουργός και το λειτουργήμα του αποτελεί θεμέλιο του κράτους δικαίου. Αυτό αποτελεί απόσταγμα των ιστορικών εμπειριών στα περισσότερα ευρωπαϊκά κράτη από τη Γαλλική Επανάσταση και μετά. Ο δικηγόρος είναι συλλειτουργός της δικαιοσύνης. Η θέση του είναι θεμελιώδης, ισότιμη, ανεξάρτητη και αναγκαία για την απονομή της δικαιοσύνης. Το επάγγελμα

του δικηγόρου είναι ελεύθερο. Και τη σχέση του με τον εντολέα του διατρέχει η αρχή της εμπιστοσύνης ως θεμελιακό χαρακτηριστικό.

2. Διατυπώνονται με σαφήνεια οι θεμελιώδεις αρχές και αξίες στην άσκηση της δικηγορίας. Ο δικηγόρος υπερασπίζεται το Σύνταγμα και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Το λειτούργημα του δικηγόρου έχει διαμορφώσει παραδοσιακά αξίες και κανόνες. Ο δικηγόρος έχει την υποχρέωση τήρησης εχεμύθειας. Και αυτό δεν αφορά μόνο προσωπικά τον ίδιο. Η κοινωνία πρέπει να εμπιστεύεται με την προσφυγή της σε έναν δικηγόρο ότι αυτός δεν θα προδώσει αυτή την υποχρέωση. Η κοινωνία πρέπει να εμπιστεύεται το δικηγορικό λειτούργημα συνολικά και συλλογικά. Ο δικηγόρος δεσμεύεται από το περιεχόμενο της εντολής που αποδέχτηκε, αλλά παραμένει ανεξάρτητος. Δεν δέχεται εντολές αντίθετες με τα νόμιμα καθήκοντά του. Δεν υπόκειται σε οποιαδήποτε υπόδειξη και εντολή αντίθετη με το νόμο ή μη συμβατή με τη φύση του λειτουργήματός του.
3. Προβλέπονται προϋποθέσεις για την απόκτηση της δικηγορικής ιδιότητας και αντίστοιχα προβλέπονται και κωλύματα. Αποδίδεται ξεχωριστή σημασία στο καθαρό ποινικό μητρώο του δικηγόρου, σε σχέση με μια σειρά εγκλημάτων που η διάπραξη τους ακυρώνει το θεμελιώδη ρόλο του στην απονομή της δικαιοσύνης. Προβλέπεται αυτοδίκαιη απώλεια και αποβολή της ιδιότητας του δικηγόρου για μια σειρά καταστάσεων ή γεγονότων που περιγράφονται με ξεχωριστή ακρίβεια. Ο δικηγόρος δεν μπορεί να είναι έμπορος. Ούτε μεσίτης, ούτε υπάλληλος.
4. Διευρύνονται τα έργα που επιτρέπονται στο δικηγόρο. Όπως η διδασκαλία νομικών, οικονομικών, πολιτικών επιστημών σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, η συμμετοχή του σε ερευνητικά προγράμματα και υπηρεσίες, η δημοσιογραφία, η συγγραφή και έκδοση βιβλίων, περιοδικών και εφημερίδων.

➤ Κεφάλαιο Β - Απόκτηση Δικηγορικής Ιδιότητας. (άρθρα 10 – 22)

1. Προβλέπεται η άσκηση των ασκούμενων δικηγόρων σε περισσότερους φορείς. Σε όλα τα ανώτατα δικαστήρια. Στις γραμματείες όλων των δικαστηρίων της ουσίας. Στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους. Στις νομικές υπηρεσίες των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου στις υπηρεσίες των δικηγορικών συλλόγων και στην ειδική νομική υπηρεσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Ο ασκούμενος δικηγόρος αμείβεται. Προβλέπεται Ειδική Επιτροπή Εποπτείας κατά την άσκηση για την πληρέστερη διασφάλιση των δικαιωμάτων των ασκούμενων δικηγόρων και την αποσαφήνιση των υποχρεώσεών τους. Η διάρκεια της άσκησης παραμένει δεκαοκτάμηνη. Διευκολύνεται, όμως, ως προς την έναρξή της, αφού μπορεί να επιτραπεί η εγγραφή και με την προσκόμιση, αντί του πτυχίου, αναλυτικής βαθμολογίας επιτυχίας σε όλα τα μαθήματα του κύκλου σπουδών.
2. Ρυθμίζονται, με τρόπο συμβατό και με τις οδηγίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, οι προϋποθέσεις άσκησης των κατόχων τίτλων πανεπιστημίων της αλλοδαπής και ασκούμενων της αλλοδαπής. Σε κάθε περίπτωση προβλέπεται η σύσταση μόνιμης επιτροπής δοκιμασίας επάρκειας, με συμμετοχή δικηγόρων και καθηγητών πανεπιστημίων.
3. Πρέπει να θεωρηθεί ως μείζονα ποιοτική διασφάλιση της άσκησης του δικηγορικού λειτουργήματος η εγγραφή των δικηγόρων στα μητρώα των αντίστοιχων συλλόγων

μετά την επιτυχή συμμετοχή τους σε πανελλήνιες γραπτές εξετάσεις, δύο φορές το χρόνο, με ανάλογη εφαρμογή των αυστηρών ρυθμίσεων των πανελλήνιων εξετάσεων για την εγγραφή των αποφοίτων των Λυκείων της χώρας σε ΑΕΙ και ΤΕΙ. Με τις εξετάσεις αυτές δεν επιδιώκεται η δοκιμασία για δεύτερη φορά των υποψηφίων δικηγόρων ως προς την θεωρητική τους κατάρτιση. Στους υποψηφίους δίδονται πρακτικά θέματα με περισσότερα ερωτήματα. Η ύλη των πρακτικών θεμάτων επεκτείνεται και στο δημόσιο δίκαιο, στη διοικητική διαδικασία και δικονομία, στον Κώδικα Δικηγόρων και Κώδικα Δεοντολογίας. Οι βαθμολογητές, ένας εφέτης ή αντεισαγγελέας εφετών και δύο δικηγόροι με δεκαπενταετή τουλάχιστον άσκηση δικηγορίας, αξιολογούν τα γραπτά, χωρίς να γνωρίζουν το όνομα και τα λοιπά στοιχεία του εξεταζόμενου.

➤ Κεφάλαιο Γ – Διορισμός, εξέλιξη και παύση δικηγόρου. (άρθρα 23 - 33)

1. Στην ορκοδοσία του δικηγόρου με την εγγραφή του στον οικείο Δικηγορικό Σύλλογο λαμβάνονται υπόψη οι σύγχρονες αντιλήψεις, όπως αυτές έχουν διαμορφωθεί από τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Επιβεβαιώνεται όμως ένα κύριο στοιχείο του λειτουργήματος του δικηγόρου. Ο δικηγόρος δηλώνει την αφοσίωσή του στην πατρίδα και το δημοκρατικό πολίτευμα, υπερασπίζεται τα ανθρώπινα δικαιώματα όλων των πολιτών και κατοίκων της χώρας και διαδηλώνει την υποχρέωσή του να αντισταθεί με κάθε μέσο εναντίον οποιουδήποτε επιχειρεί να καταλύσει το Σύνταγμα με τη βία.
2. Διευκολύνεται η μετάθεση δικηγόρου και αντιμετωπίζεται αποτελεσματικά η όποια μεμονωμένη καταχρηστική πρωτοβουλία παρεμπόδισής της. Σήμερα διαπιστώνεται μεγάλη εσωτερική κινητικότητα στον πληθυσμό της χώρας που συνεπάγεται σχεδόν ή συμπαρασύρει και την αντίστοιχη και ανάλογη μετακίνηση των δικηγόρων.
3. Εισάγονται προϋποθέσεις για τον επαναδιορισμό δικηγόρων, σε μια προσπάθεια αντιμετώπισης της ενδεχόμενης εκμετάλλευσης της προηγούμενης κατοχής θέσης του στο δημόσιο τομέα.
4. Ο δικηγόρος δικαιούται να παρίσταται και να ενεργεί οποιαδήποτε διαδικαστική πράξη ενώπιον οποιουδήποτε δικαστηρίου της χώρας, εφόσον φυσικά έχει την σχετική ικανότητα παράστασης.
5. Αποδίδεται ξεχωριστή σημασία στις προαγωγές των δικηγόρων μετά από τον αναγκαίο έλεγχο ευδόκιμης άσκησης δικηγορίας.
6. Αναστέλλεται η δικηγορική ιδιότητα, όταν ο δικηγόρος καλείται να ασκήσει δημόσια καθήκοντα που δεν επιτρέπουν την ανεξαρτησία στο έργο του και η δημόσια δράση του μπορεί να σκιαστεί από τις ενδεχόμενες αναφορές στην εκπροσώπηση ιδιωτικών και μη κρατικών συμφερόντων.
7. Λαμβάνεται πρόνοια για μερική αναστολή της δικηγορικής ιδιότητας, των καθηγητών και αναπληρωτών καθηγητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Πλην, όμως, διατηρείται το δικαίωμά τους σε περιπτώσεις που θεωρείται χρήσιμη στην υπεράσπιση των διαδίκων. Αποδίδεται ιδιαίτερη σημασία στην μη εμπλοκή Βουλευτών ή Ευρωβουλευτών κατά τη διάρκεια της θητείας τους σε υποθέσεις που η ανάληψη

χειρισμού τους από τους ίδιους ή από τους συνεργάτες τους μπορεί να εκθέσει τα κορυφαία νομοθετικά σώματα σε σχόλια που θίγουν το κύρος τους.

➤ Κεφάλαιο Δ - Δικαιώματα και υποχρεώσεις του δικηγόρου. (άρθρα 34 - 42)

1. Αναγνωρίζεται η υποχρέωση σεβασμού και τιμής στο λειτούργημα του δικηγόρου και η τήρηση των αντίστοιχων θεμελιωδών υποχρεώσεών του.
2. Περιγράφεται συστηματικά το βασικό έργο του δικηγόρου.
3. Η αποδοχή από τον δικηγόρο της εντολής υπεράσπισης συνιστά υποχρέωση του δικηγόρου. Ο δικηγόρος, όμως, δικαιούται να αρνηθεί υπόθεση που δεν είναι δεκτική υπεράσπισης και χειρισμού ή όταν θίγονται τα ιδεώδη και ιδανικά που πρεσβεύει.
4. Επαναλαμβάνεται η υποχρέωση τήρησης απορρήτου και εχεμύθειας ως θεμέλιο της εμπιστοσύνης, την οποία πρέπει να απολαμβάνει ο δικηγόρος και συνολικά το δικηγορικό λειτούργημα. Για την ενδεχόμενη άρση του απορρήτου και την μη τήρηση εχεμύθειας, όταν ο δικηγόρος καλείται να καταθέσει ενώπιον του δικαστηρίου, αυτό το αποφασίζει αποκλειστικά ο ίδιος ο δικηγόρος, χωρίς την ανάμιξη του οικείου δικηγορικού συλλόγου, η οποία δεν θεωρείται πια δικαιολογητικά σκόπιμη ή χρήσιμη.
5. Η δικονομική αντιμετώπιση του δικηγόρου συναρτάται άμεσα με τον ρόλο του στην απονομή της δικαιοσύνης και τη φύση του λειτουργήματός του. Η απαγόρευση έρευνας και κατάσχεσης εγγράφων και στοιχείων στο σπίτι ή στο γραφείο δικηγόρου δεν περιορίζεται μόνο στον υπερασπιστή του κατηγορουμένου. Δεν ακολουθείται η αυτόφωρη διαδικασία στα πλημμελήματα που φέρεται να έχει διαπράξει δικηγόρος. Ενώ η σαφής απαγόρευση σύλληψης δικηγόρου κατά τη διάρκεια λήψης απολογίας εντολέα του ενώπιον τακτικού ανακριτή και κατά τη διάρκεια δίκης περιφρουρεί το κύρος όχι μόνο προσωπικά του συγκεκριμένου δικηγόρου, αλλά και των δικηγόρων συνολικά. Ειδικά οι διατάξεις της παραγράφου 1 και 5 του άρθρου 39 είναι απολύτως συμβατές με το άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και την παράγραφο 2 του άρθρου 6 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως αυτές έχουν ερμηνευθεί στην απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης C305/2005 με αντικείμενο έκδοσης προδικαστικής απόφασης ως προς το κύρος του άρθρου 2^α, σημείο 5 της Οδηγίας 91/308 και στην απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων 12323/11 Michaud κατά Γαλλίας.
6. Η επαγγελματική προβολή των δικηγόρων πρέπει να γίνεται με τρόπο που να συνάδει με το κύρος και την αξιοπρέπεια του δικηγορικού λειτουργήματος.
7. Δίνεται ξεχωριστή σημασία στην τήρηση των αρχών δεοντολογίας. Μέχρι τη σύνταξη του ελληνικού Κώδικα Δεοντολογίας δικηγορικού λειτουργήματος ισχύει σε όλη τη χώρα ο αντίστοιχος Κώδικας όπως αυτός εγκρίθηκε στις 4.1.1980 με μία ιστορική απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Δικηγορικού Συλλόγου Αθήνας.

➤ Κεφάλαιο Ε - Ειδικές μορφές άσκησης δικηγορίας. (άρθρα 42 - 56)

1. Αποσαφηνίζεται πλήρως η φύση και ο χαρακτήρας του έμμισθου δικηγόρου, η διαδικασία πρόσληψής του τόσο στον ιδιωτικό τομέα όσο και στο δημόσιο τομέα (όπου προβλέπεται μια δικαιοκρατική και ανοικτή σε όλους τους δικηγόρους διαδικασία). Τίθεται το 67^ο έτος ως ανώτατο όριο ηλικίας για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος και με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Οικονομικών ορίζονται οι αποδοχές των έμμισθων δικηγόρων του δημοσίου τομέα.

2. Προβλέπονται ειδικές υποχρεώσεις κατά την παροχή υπηρεσιών από δικηγόρους συνταξιούχους άλλων κλάδων καθώς και η παροχή υπηρεσιών προς δικηγόρους και δικηγορικές εταιρίες. Τονίζεται ιδιαίτερα ότι οι σχετικές συμφωνίες δεν θίγουν την επιστημονική ανεξαρτησία των τελευταίων κατά την άσκηση του λειτουργήματός τους.
3. Οι δικηγορικές εταιρίες αποκτούν ένα πλήρες θεσμικό πλαίσιο. Η Αστική Δικηγορική Εταιρία επιτρέπεται να συσταθεί μόνο μεταξύ εν ενεργεία δικηγόρων. Η Δικηγορική Εταιρία πρέπει να έχει ως αποκλειστικό σκοπό την παροχή δικηγορικών υπηρεσιών. Οι δικηγορικές εταιρίες αποτελούν ήδη πραγματικότητα εδώ και μερικές δεκαετίες. Αρχικά αντιμετωπίστηκαν αρνητικά. Σήμερα μόνο στο Δικηγορικό Σύλλογο Αθήνας είναι εγγεγραμμένες και έχουν εγκριθεί τα αντίστοιχα καταστατικά 411 Δικηγορικών Εταιρειών, που απασχολούν σε αρκετές περιπτώσεις πολλές δεκάδες δικηγόρων. Οι Δικηγορικές Εταιρείες στην Ελλάδα δεν έχουν τις ίδιες διαστάσεις που έχουν αποκτήσει κυρίως εκείνες των αγγλοσαξονικών χωρών. Ανταποκρίνονται όμως στην ανάγκη επαφής των δικηγόρων της χώρας με τις αντίστοιχες εταιρείες της αλλοδαπής, ενόψει μάλιστα και των πολλαπλών οικονομικών συνεργασιών της Ελλάδας ιδίως με τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

➤ Κεφάλαιο ΣΤ – Αμοιβές και θεσμοί κοινωνικής αλληλεγγύης μεταξύ δικηγόρων.
(άρθρα 57-86)

1. Η αμοιβή του δικηγόρου ορίζεται ελεύθερα με γραπτή συμφωνία με τον εντολέα του ή τον αντιπρόσωπό του. Ο γραπτός τύπος δεν είναι συστατικός της συμφωνίας, αλλά αποδεικτικός. Δεν υπάρχουν όρια αμοιβής είτε προς τα κάτω είτε προς τα πάνω. Φυσικά και ισχύουν οι γενικές διατάξεις του Αστικού Κώδικα. Στην περίπτωση που δεν έχει επιτευχθεί γραπτή συμφωνία εφαρμόζονται οι διατάξεις του Κώδικα. Οι σχετικές ρυθμίσεις ανταποκρίνονται ως προς τη δομή τους στις αντίστοιχες κωδίκων δικηγόρων άλλων Ευρωπαϊκών Χωρών.
2. Προβλέπεται προκαταβολή εισφορών-κρατήσεων.
3. Ισχυροποιούνται οι διανεμητικοί λογαριασμοί.
4. Προβλέπεται η δικαστική εκκαθάριση εξόδων και δικηγορικής αμοιβής από τα δικαστήρια, το δικαίωμα επίσχεσης εγγράφων μέχρι την πλήρη εξόφληση των δαπανών και της αμοιβής των δικηγόρων καθώς και η αντίστοιχη δικαστική προστασία των αμοιβών δικηγόρων.

➤ Κεφάλαιο Ζ – Οι Δικηγορικοί Σύλλογοι (άρθρα 87-138)

1. Οι δικηγόροι είναι υποχρεωτικά μέλη ενός Δικηγορικού Συλλόγου.
2. Επιβεβαιώνεται και διευκρινίζεται ότι οι Δικηγορικοί Σύλλογοι είναι νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου σωματειακής μορφής. Δεν χρηματοδοτούνται από τον κρατικό προϋπολογισμό. Έχουν οικονομική, διοικητική και διαχειριστική αυτονομία.
3. Καθορίζονται οι σκοποί και οι αρμοδιότητες των Δικηγορικών Συλλόγων σε πλήρη αντιστοιχία με το λειτούργημα των δικηγόρων και τις θεμελιώδεις αρχές και αξίες στην άσκηση της δικηγορίας. Προτάσσεται η υπεράσπιση των αρχών και κανόνων του κράτους δικαίου σε μια δημοκρατική πολιτεία, η υπεράσπιση της λειτουργίας μιας ανεξάρτητης δικαιοσύνης, η οποία απονέμεται πάντοτε στο όνομα του ελληνικού λαού. Οι αρμοδιότητες των Δικηγορικών Συλλόγων εμπλουτίζονται με τη δυνατότητα που παρέχεται σε αυτούς για την άσκηση παρεμβάσεων ενώπιον δικαστηρίων και κάθε αρχής όχι μόνο για θέματα που ενδιαφέρουν άμεσα τα μέλη του συλλόγου ή το

δικηγορικό σώμα, αλλά και για κάθε θέμα εθνικού, κοινωνικού ή πολιτισμικού περιεχόμενου. Η δυνατότητα άσκησης παρέμβασης περιλαμβάνει κάθε ένδικο βοήθημα, αγωγή, μήνυση, αίτηση ακύρωσης κ.λπ. ενώπιον κάθε ποινικού, πολιτικού, διοικητικού ή ακυρωτικού ή ελεγκτικού δικαστηρίου οποιουδήποτε βαθμού δικαιοδοσίας.

4. Ο καθορισμός των οργάνων του Δικηγορικού Συλλόγου, η περιγραφή των αρμοδιοτήτων τους, καθώς και των διαδικαστικών κανόνων προβλέπονται στις αντίστοιχες διατάξεις του κεφαλαίου αυτού.
5. Η θητεία των οργάνων ορίζεται τετραετής αντί της τριετούς διάρκειάς τους, όπως ισχύει μέχρι σήμερα. Οι αρχαιρεσίες μετακινούνται για το Νοέμβριο του έτους των εκλογών. Προβλέπεται ως γενική επιλογή το ενιαίο ψηφοδέλτιο υποψηφίων. Για τους συλλόγους, τα μέλη των οποίων υπερβαίνουν τα χίλια, επιτρέπεται η κατάρτιση ενιαίου ψηφοδελτίου, εφόσον αυτό αποφασιστεί από τη Γενική Συνέλευση του οικείου δικηγορικού συλλόγου, η οποία πρέπει να έχει απαρτία 50% τουλάχιστον των μελών και η σχετική απόφαση λαμβάνεται με πλειοψηφία 60% των παρόντων.
6. Διευκρινίζεται ότι οι υπηρεσίες που προσφέρει ο Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου και τα μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων είναι άμισθες.
7. Προβλέπεται και ενθαρρύνεται η διαμεσολάβηση και η διαιτησία ως διαδικασία εξωδικαστικής επίλυσης των διαφορών. Ο θεσμός της διαιτησίας που είχε οργανωθεί το 1983 στον Δικηγορικό Σύλλογο Αθήνας δεν έτυχε ευρύτερης αποδοχής. Με τον παρόντα Κώδικα λαμβάνεται πρόνοια αντιμετώπισης των ατελειών της πρώτης εφαρμογής μόνιμης διαιτησίας σε Δικηγορικούς Συλλόγους.
8. Διευκρινίζεται ότι η Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδας αποτελεί συντονιστικό όργανο των Δικηγορικών Συλλόγων της χώρας. Συζητήθηκαν και άλλες προτάσεις ως προς τη φύση και το χαρακτήρα της Ολομέλειας, πλην όμως δεν επιτεύχθηκε σύμπτωση απόψεων μεταξύ όλων των μελών της Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής. Πάντως, σε αρκετές περιπτώσεις, παρέχονται ειδικές αρμοδιότητες στην Ολομέλεια και στην αντίστοιχη Συντονιστική Επιτροπή της απευθείας από τις διατάξεις του παρόντα Κώδικα. Οποσδήποτε πρέπει να αναδειχθεί ότι η Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων αποτελεί πια νομικό αρωγό της Ελληνικής Πολιτείας.

➤ Κεφάλαιο Η – Πειθαρχικό Δίκαιο (άρθρα 139-159)

1. Μεγάλη τομή συνιστά το νέο πειθαρχικό δίκαιο που εισάγει ο Κώδικας.
  - (α) Καταγράφονται οι γενικές αρχές που ισχύουν στην πειθαρχική δίκη με σαφή προσπάθεια να υπάρξει ισορροπία στην εφαρμογή τόσο των αρχών της ποινικής και πειθαρχικής διαδικασίας όσο και της ιδιαίτερης δικαιοπολιτικής πραγματικότητας που ισχύει στο δικηγορικό λειτούργημα.
  - (β) Είναι σαφής η περιγραφή των πειθαρχικών παραπτωμάτων στο πλαίσιο βέβαια της παραδοχής ότι πρόκειται για πειθαρχικό δίκαιο.
  - (γ) Διευρύνεται ο χρόνος της παραγραφής των πειθαρχικών αδικημάτων.
  - (δ) Καταγράφονται τα κριτήρια επιμέτρησης των ποινών και διασφαλίζεται ειδική δημοσιότητα για τις τελεσίδικες πειθαρχικές ποινές.
2. Τα πρωτοβάθμια πειθαρχικά συμβούλια οργανώνονται στη βάση του πολιτικού Εφετείου και είναι ανεξάρτητα από τα διοικητικά συμβούλια των Δικηγορικών Συλλόγων του συγκεκριμένου πολιτικού Εφετείου.
3. Αποδίδεται ιδιαίτερη προσοχή στη συγκρότηση του Ανώτατου Πειθαρχικού Συμβουλίου, έτσι ώστε να διασφαλίζεται και η αντικειμενικότητά του και η ποιότητα των προσώπων που συμμετέχουν σε αυτό.

4. Η όλη πειθαρχική διαδικασία στηρίζεται σε δύο άξονες : (α) στην αποτελεσματική και δραστική επίσπευση της διαδικασίας, έτσι ώστε στο ενδεχόμενο πειθαρχικό παράπτωμα να υπάρχει ένα τέλος με την μορφή και τον τύπο αιτιολογημένης πειθαρχικής απόφασης, (β) στη διασφάλιση όλων των δικαιωμάτων και εγγυήσεων υπέρ του διωκόμενου πειθαρχικά δικηγόρου.

➤ Κεφάλαιο Θ – Αγωγή Κακοδικίας (άρθρα 160-164)

Η αναγνώριση δικαιωμάτων και αρμοδιοτήτων στους δικηγόρους και στο δικηγορικό λειτούργημα πρέπει να αντιστοιχεί και σε συγκεκριμένες υποχρεώσεις με την παράλληλη πρόβλεψη κυρώσεων αστικού περιεχομένου. Ο δικηγόρος που προκάλεσε ζημιά στον εντολέα του παράνομα, με ενέργεια ή παράλειψή του, από δόλο ή βαριά αμέλεια, έχει την υποχρέωση να τον αποζημιώσει. Οι σχετικές αξιώσεις παραγράφονται 3 έτη μετά την ενέργεια ή παράλειψη που επικαλείται ο ενάγων.

➤ Κεφάλαιο Ι – Μεταβατικές και τελικές διατάξεις (άρθρα 165-166)

Στο κεφάλαιο αυτό εντάσσονται οι μεταβατικές και τελικές διατάξεις που είναι αναγκαίες για την μετάβαση από το παλαιό στο νέο καθεστώς του παρόντα Κώδικα.

Η Εθνική Αντιπροσωπεία καλείται να ψηφίσει το σχέδιο του νέου Κώδικα Δικηγόρων σύμφωνα με την παράγραφο 6 του άρθρου 76 του Συντάγματος και τη διάταξη του άρθρου 111 του Κανονισμού της Βουλής.

Αθήνα, 11 Σεπτεμβρίου 2013

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Ι. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ

ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Κ. ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ

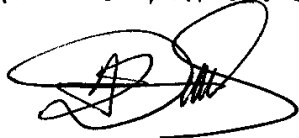
ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ
ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Ι. ΒΡΟΥΤΣΗΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ,
ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Χ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Κ. ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ